

Rond de Schutsboom

Periodieke uitgave van:
Heemkundige kring “De Vyer Heertganghen”

Jaargang: 24 nr. 1

Rond de Schutsboom

Periodiek van:

Heemkundige kring “De Vyer Heertganghen”

Redactie: Piet Wiercx
Bernard Robben
Jan v. Eijck

Layout: Aschwin Wijdemans

Secretariaat: Nieuwe Rielseweg 41-43
5051 PD Goirle
Tel: 013 - 5 34 89 72

Jaargang 24 nr.1

augustus 2004

	pagina
Stilstaan in de kruidentuin	2
Nieuwe gezichten bij 't Heem	3
Brabants bont 'ne boerezaddoek vol	4
De geiten van Goirle	6
Ons Mie	18
Uit de oude Schoenendoos	19
Toponiemen	20
Uit het museum	22
“Willem van der Gheyn heft mi ghegoten”	25
De herberg met een geschiedenis (2)	27
Het oude schooltje bij de Sint Jan (3)	35

Stilstaan in de kruidentuin

Evenilstaan om te denken aan Ton Sas, die op 5 januari van dit jaar plotseling overleed. De verslagenheid was groot. Geen wonder, want in de persoon van Ton Sas verloor onze kring een van zijn meest ervaren en actieve leden.

Ton Sas 1934 - 2004

Ton was vanaf de oprichting in 1951 actief betrokken bij de heemkundige kring. Hij stak in 1972 voortvarend de handen uit de mouwen bij het afbreken van de langdeelschuur op een boerenerf in Rijen om vervolgens deze weer te helpen opbouwen op het heemerf aan de Nieuwe Rielseweg.

Samen met Wilma van Seeters legde hij in 1975 de kruidentuin aan en verzorgde die jaar op jaar met veel liefde en zorg. Heel wat bezoekers hebben in de kruidentuin kunnen genieten van zijn verhalen en een stekkie van een of ander kruid mogen meenemen.

Ton was een creatieve geest die niet alleen "zijn" kruidentuin, maar ook vele tentoonstellingen in de Potstal en/of de Schuur met smaak wist in te richten.

In de periode 1990 tot 2000 was Ton voorzitter van de kring. Als zodanig stimuleerde hij een efficiënte regeling van het groot onderhoud van erf en gebouwen

In 2000 werd Ton conservator en wist vele bezoekers te boeien bij rondleidingen in 't Smiske, het museum en de heemschuur.

Een operatie beperkte zijn mobiliteit, maar Ton verwierf grote waardering voor de wijze waarop hij desondanks de rondleidingen verzorgde.

Het jaarlijkse Driekoningen-zingen stond hoog in zijn folkloristisch vaandel. Jarenlang verzorgde Ton het Driekoningen-zingen in de heemschuur en ontving daar tientallen kindergroepen die voor microfoon en LOG-camera hun lied zongen.

Op 6 januari van dit jaar ontbrak Ton Sas in de heemschuur bij het Driekoningen-zingen. Het was een eerste ervaring van de grote leemte die hij achterliet.....

Intussen is er een nieuwe tuingroep gevormd die voortvarend het werk van Ton voortzet.

Het eerste aandachtspunt daarbij is de herinrichting van de rand rondom de kruidentuin. De tuingroep is op zoek naar planten die vroeger in de bloementuin groeiden, misschien zelfs nog wel in die van u.

De boodschap van de tuingroep: als u in het najaar uw tuin gaat opknappen en stukken van planten gaat afsteken, gooi die dan niet weg, maar breng ze op een zaterdagmorgen naar het heemerf.

We zijn op zoek naar de volgende planten:

Boerensnoffel-daglelie-lupine-moederkruid-phlox-pioenroos-vrouwenmantel-grote engelwortel-agrimomie-margriet-valeriaan-kerrieplant-heemst-koninginnekruid-cipressenkruid-reseda-wede-indigostruik-slangenkruid-gele ganzenbloem enz.

Tot ziens in de kruidentuin. Als er voldoende groeit, krijgt u een bosje kruiden mee.

Nieuwe gezichten bij 't Heem

Bernard Robben

Mensen hebben het vandaag de dag druk! Als je iemand vraagt hoe het gaat, volgt vaak..... goed, maar wel druk.

Mensen die nog een betaalde baan hebben, hebben het druk maar ook zij die niet meer aan het arbeidsproces deelnemen hebben het desondanks druk.

De politiek wil de VUT afschaffen en de pensioenleeftijd zelfs optrekken tot voorbij de 65 jaar. Vervolgens lees je gelukkig - zij het sporadisch - ook nog over onthaasten.

Ik vraag mij soms wel eens af, op wat voor soort samenleving wij afstevenen....hard, zakelijk, gehaast! Of...is er toch nog ruimte om een beroep te doen op de inzet van mensen, die iets voor de gemeenschap en/of vereniging willen betekenen?.

Het antwoord is ...ja!. Wij zijn bij 't Heem bijzonder trots jullie kennis te laten maken met een aantal nieuwe gezichten.

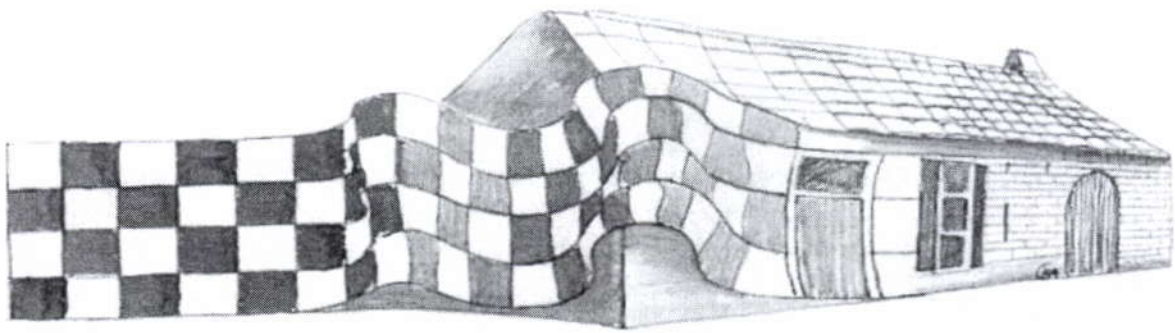
In een duo-baan gaan Marjan Boomstra (uit Den Bosch) en Hans van Gorp samen aan de slag in de functie van conservator, om de taak van wijlen Ton Sas over te nemen. Uiteraard zal Jan Hoogendoorn ze zo nu en dan bijpraten over de kneepjes van het vak, om vervolgens zelf wat rustiger aan te kunnen gaan doen. Jan mag nu gaan onthaasten. Daar heeft hij recht op met zijn 84 jaar en zijn staat van dienst.

Marcel van der Wegen heeft Dimph Smolders opgevolgd bij de Commissie Tentoonstellingen en is nu druk doende met de voorbereidingen inzake de tentoonstelling over Cees Robben in september 2004. Bij de Kruidentuin zijn er zelfs 3 nieuwe gezichten : Geert van Ostaden, Wilma van Seeters en partner Ton Coolen. Geert trekt de kar en is bijzonder blij met het deskundig advies van Wilma. Tesamen met Ton Sas was Wilma betrokken bij het ontwerpen en opzetten van deze luthof der geuren. Bovendien zijn Wilma en Ton regelmatig aan de arbeid in deze fraaie en geurende kruidentuin, knielend voor de Kardinaalsplant en de Pater Nosterboom .....uit eerbied, maar ook omdat het werk dat nu eenmaal vereist. En....dat doet ons allen goed. De kruidentuin geurt en kleurt weer...en als Bestuur kleuren wij van trots met zoveel nieuwe, gemotiveerde vrijwilligers, die" ons Goirles openlucht museum " een warm hart toedragen. Wij stellen onze nieuwe gezichten bij deze aan U voor en wij doen dat met veel genoegen. Wij zijn ingenomen met deze nieuwe, actieve, vrijwilligers en heemliefhebbers en wensen ze veel succes.

v.l.n.r. Geert v. Ostaden, Hans v. Gorp, Marjan Boomstra, Marcel v.d. Wegen, Wilma v.Seeters. Meest rechts : reeds een oudgediende, Emily Vekemans. Afwezig Ton Coolen.

Brabants bont

Piet Brock

Gruts op 't Gôls

Ons Riet (Brock) stuurde onderstaand lijstje op van Golse woorden. Wie van de lezers van "Rond de Schutsboom" levert het volgende rijtje in?

- * **Pegatter** peuter, klein kind.
Ge zèèt ne flinke pegatter geworre:
Je bent een flink kereltje geworden.

Pegatter is afgeleid van het Spaanse "pagador", betaler, en dan met name de betaalmeester in het (huur)leger. De ontwikkeling van de betekenis is als volgt geweest: "betaler", "slechte betaler", "waardeloos iemand", klein kereltje. Als wij het woord *pegatter* gebruiken in ons dialect dan heeft het zijn negatieve betekenis geheel verloren. Wij leggen er zelfs enige vertedering in.

- * **Kèskenôoj** opschepperij, blufferige drukte
Wen kèskenôoj van Tieste, terwèèl ie nie êens zen eige broek kan ophaawe : Wat een opschepperij van Tiest, terwijl hij zijn eigen kost niet eens kan verdienen.

Kèskenôoj is een verbastering van het franse woord "gasconnade", wat betekent "dikdoenerij".

Oew eige broek ophaawe

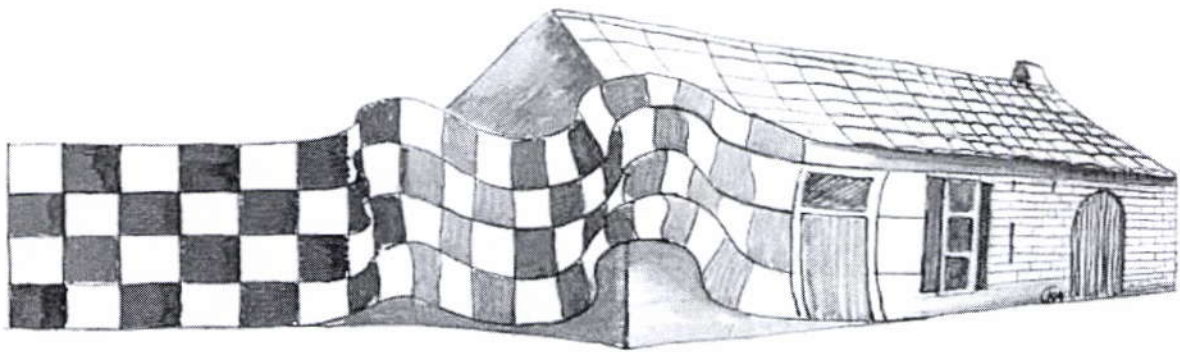
- * **Karesier** bazige, heerszuchtige vrouw of echtgenoot, manwif.

Hède ne karesier getrouwd dan moete goed kunne löstere:
Heb je een bazige vrouw getrouwd dan moet je goed kunnen luisteren.

Karesier kan een verbastering zijn van het franse woord: "Kurasier" dat wil zeggen "dragonder". Een Kuras(fr: cuir = leer) was een borst- en rugharnas, gemaakt van leer, later van metaal. Maar Karesier kan ook zijn afgeleid van het Franse woord: "carosier", dat trekpaard betekent.

- * **Begènkennis** drukte, gedoe.
De hèllichartpersessie vruuger was een heel begènkennis:
De heilighartprocessie vroeger was een hele drukte.

Het Middelnederlands kende *begangenisse* of *begankenisse*, dat niet alleen "drukte" betekende maar ook "processie" of "uitvaart". Het woord is afgeleid van *begaan* dat wil zeggen "naar een plaats gaan", "een plaats bezoeken". Uit dat "gaan" heeft zich via "geloop" de betekenis "gedoe" en "drukte" ontwikkeld.

' ne boerezaddoek vol

Verantwoording

De lezer die de pagina's "Brabants bont" in het afgelopen jaar met interesse heeft gevolgd zal hebben opgemerkt dat de schrijfwijze van het Golse dialect niet altijd consequent was. Enkele voorbeelden:

Gröts werd *Gruts* en Aasse werd *Aase*. Nu den "diksjenèèr van de Tilbörgse taol" uit is onder de naam "goedgetöld", houd ik mij voortaan aan de spelling die in dit woordenboek wordt gehanteerd. Dit woordenboek is een boek om te hebben voor die mensen die van de Nederlandse taal en het dialect houden. De teksten op de pagina's van het "Brabants bont" zijn in de spelling van dit woordenboek geschreven.

Piet Brock

Van Aasse tot Zwolleme

De taol van Gôol van A tot Z

Labbône

Labbône hiette ôk wel boeretêne.
En over de boeretêne van Jantje Sprèut
wòr gezeej asse dur zen sòkke steeke:
de labbône koomen èt.

Mölder

De mölder lèt de meulewieke draaje.
De fratse van et wêer zèn bijjem bekènd.
Hij haawt zint ôog de wolke èn de wend.
En God hèlptem om et scheplôon te schaaje.

Növvenaant

Növvenaant dèttie zoveul letters
gegeete heej, kunde onderaand, achteraaft
èn nõdderaand, meej baaj oe haand
impesaant vatte, dèttie nèrgeraand
èrgeraand verstaand van heej.

Lèefspreuk van Toon van Sjeffe: "Ge moet de meense verslèete
zôo asse zèn èn nie hoe dègge ze wilt hebbe".